

Flyfoto av Østensjøvannet. Foto: Jon A. Markussen.

Sothøne. Foto: Honorata Kaja Gajda.

Knoppsvaner i Østensjøvannet. Foto: Jon A. Markussen.

Foto: Honorata Kaja Gajda.

Foto: Jon A. Markussen.

ØSTENSJØVANNET NATURRESERVAT

Østensjøvannet og området rundt byr på en unik kombinasjon av svært variert natur og et spennende kulturlandskap.

Den 2. oktober 1992 ble Østensjøvannet naturreservat opprettet ved kongelig resolusjon. Formålet med reservatet er å bevare et næringsrikt vann med dets rike og varierte plante- og dyreliv.

For å ivareta helheten i området ble Oslo kommunes reguleringsplan for Østensjøområdet Miljøpark vedtatt 11. juni 2002. Formålet med miljøparken er å bevare og videreutvikle Østensjøvannet med våtmarker og nærområder som et verdifullt og levende natur-, kultur- og rekreasjonsområde gjennom bærekraftig bruk og forvaltning av området.

ET VARIERT NATUR- OG KULTURLANDSKAP

Berggrunnen i området består av grunnfjell med gneis og med innslag av rikere, mørke bergarter som amfibolitt. Tykke lag av løsmasser fra siste istid har gitt grunnlag for variert vegetasjon, stort biologisk mangfold og et historisk tidlig jordbruk. Kulturlandskapet rundt vannet har spor etter dette 4000 år bakover i tid. Som en konsekvens av den store variasjonen av naturtyper er det registrert over 145 forskjellige rødlistearter i miljøparken.

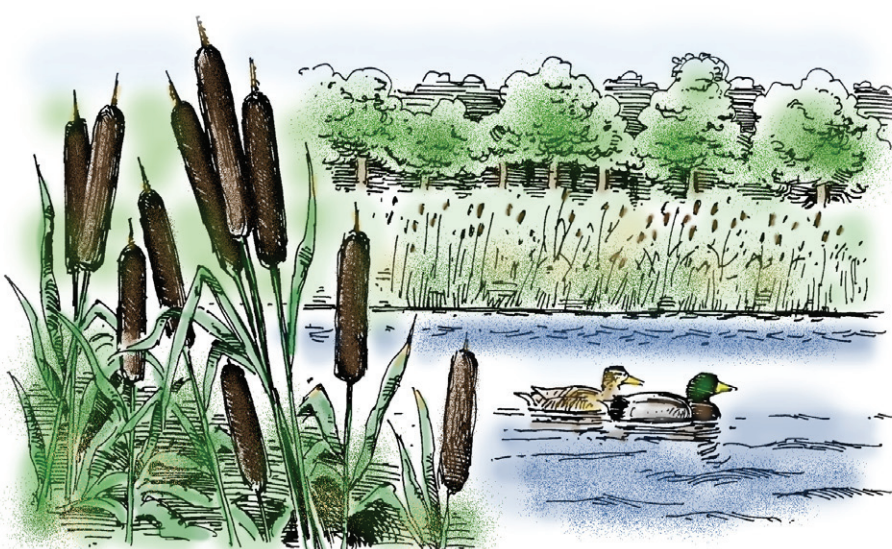

Sommereik

I øst finner vi en av de nordligste utpostene for lindeskog på Østlandet. Lokaliteten er en flere tusen år gammel restforekomst fra varmetida og representerer en bit av «urnaturen» i Oslo-området. De grove eiketrærne vi finner i Eikelunden ved Abildsø gård, er svært viktige landskapselementer. Dessuten er de levested for en rekke sjeldne sopp, moser, lav og insekter.

Lind

At en art er «rødlistet», betyr at den er ført opp på **Norsk Rødliste** – en oversikt over plante- og dyrearter som på en eller annen måte er trua av utryddelse, er utsatt for betydelig reduksjon eller er naturlig sjeldne.

www.artsdatabanken.no

ET MEGET RIKT PLANTELIV

I dag finnes rundt 440 plantearter i reservatet og miljøparken. Våtmarksvegetasjonen i reservatet er blant de rikste i landet, selv om noen arter er utdødd. De sjeldne rødlistede artene kjempestarr og vasstelg vokser på Bogerudmyra.

Vasstelg

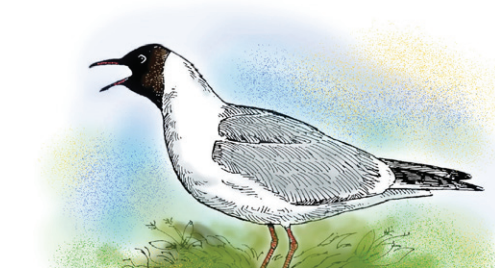
Vårveronika

På Abildsø gårds tørrbakker finner vi flere varmekrevende arter, bl.a. strandløk og vårveronika, som er svært sjeldne utenfor områdene rundt Oslofjorden. De ytterste utpostene av tørrbakkevegetasjon i retning Østmarka finnes på Oppsalskrenten. Her vokser plantearter som blodstorkenebb, bakketimian, loddnebrege og engnellik.

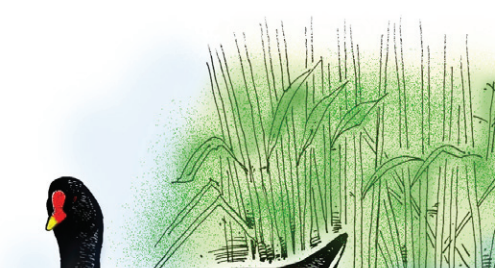
En rekke sjeldne arter av sopp, lav og mose finnes rundt Østensjøvannet, herunder skarlagenskjermssopp som bare er funnet to steder i Norge.

ET UNIKT FUGLELIV

Reservatet er en svært viktig raste- og beiteplass for mange fuglearter under trekket vår og høst. Vannet er dessuten et av de viktigste hekkeområdene for vannfugl i Oslo og Akershus. For rødlisteartene toppdykker, hettemåke og sivhøne er området nasjonalt viktig. Totalt 40 - 50 arter hekker her hvert år.

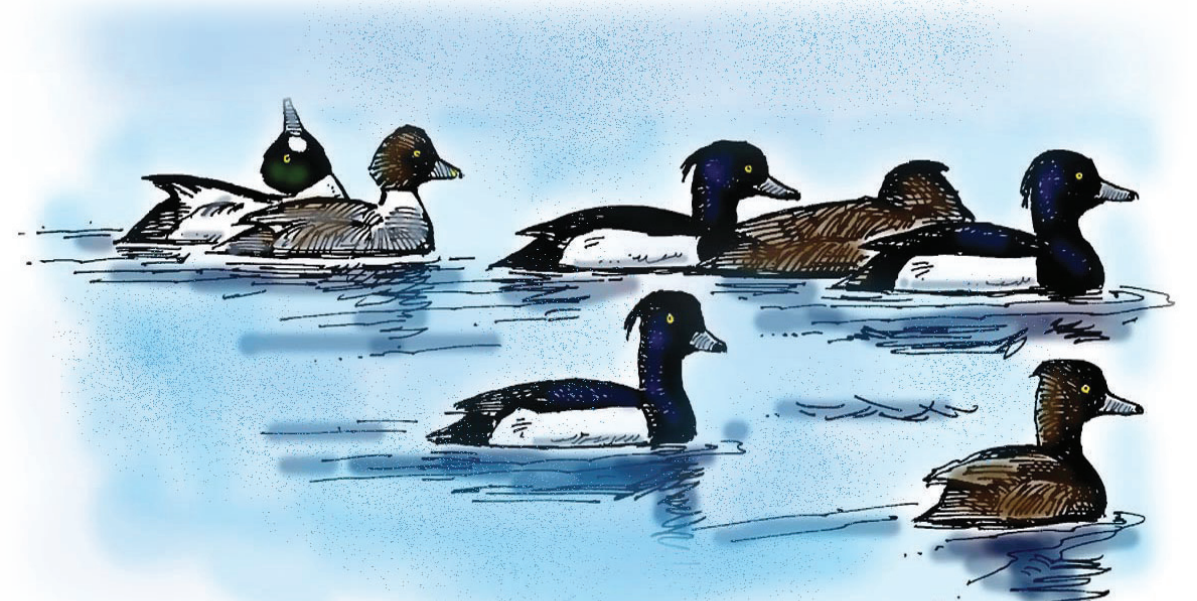

Hettemåke

Sivhøne

Det er observert over 223 fuglearter i naturreservatet gjennom tidene, herunder 58 rødlistearter. Åkerrikse, knekkand, hubro og svarthalespove er sterkt truede arter som har vært observert de senere årene. Rett som det er dukker spesielle arter som lomvi, grønlandsmåke og amursvale opp.

Toppand og kvinand (bakerst)

INSEKTER OG ANNET DYRELIV

Blomsterfluene har sitt eldorado rundt Østensjøvannet med 63 ulike arter. Ingen andre steder i Norge er det påvist så mange arter av denne gruppa. Sjøli, slåtteenga på vestsiden av vannet, er den eneste kjente norske lokalitet for nordisk glansblomsterflue. Totalt er over 2000 insektsarter påvist i området. Insektsforskerne finner stadig nye arter for landet ved Østensjøvannet.

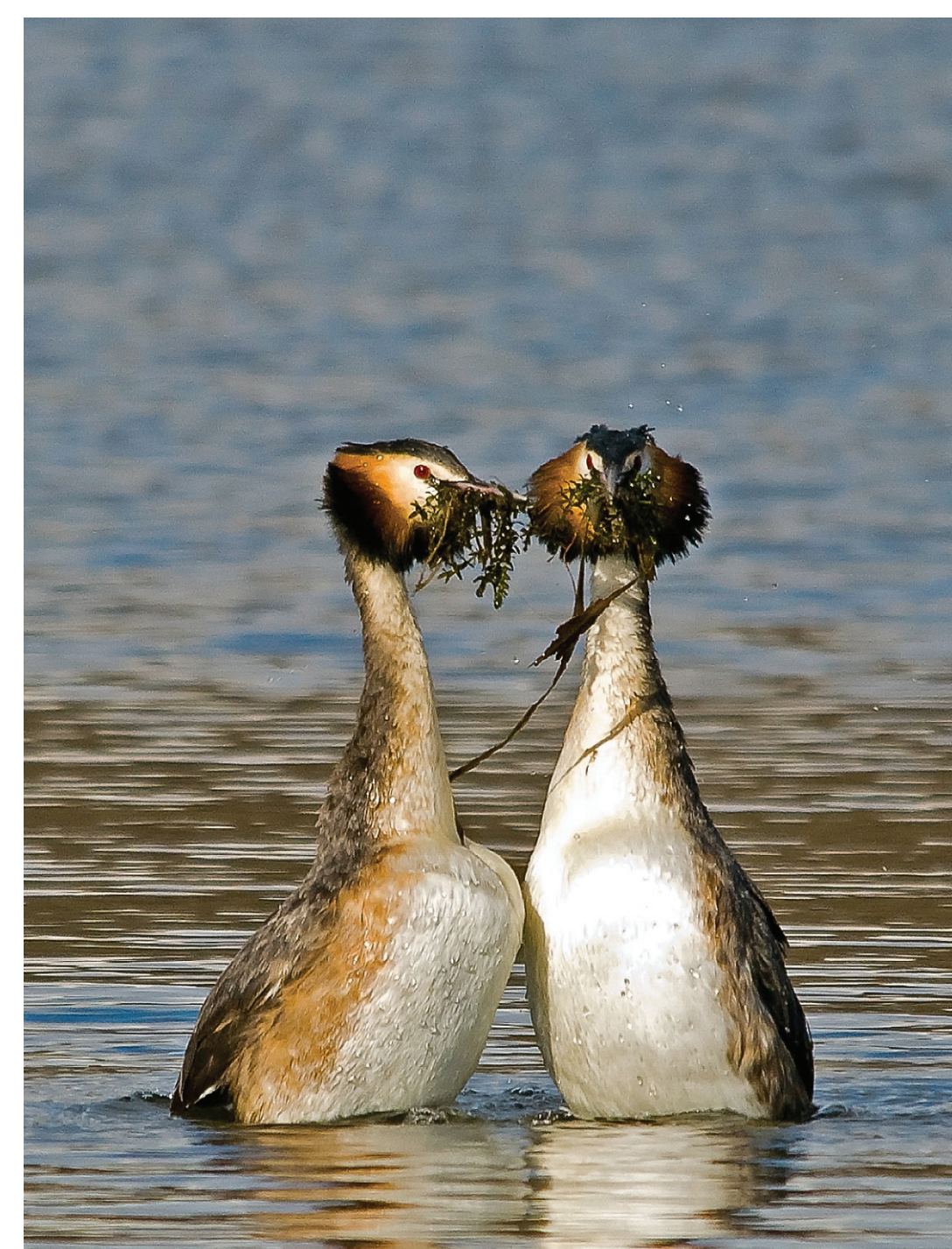

Nordflaggermus

Spissnutfrosk

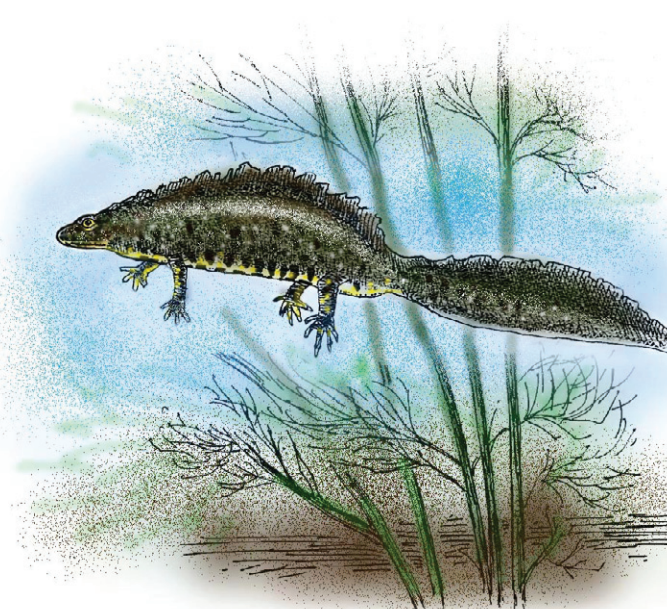
Av amfibier er rødlisteartene spissnutfrosk samt små- og storsalamander observert ved Østensjøvannet, i tillegg til de vanligere artene brunfrosk og padde. De fleste av de norske flaggermusartene finnes også i området.

Toppdykker i kurtisspill. Foto: Bjørn Jacobsen.

Det er en svært rik bunnsfauna i innsjøen, og bunndyrteiteten her ligger sannsynligvis i Europatoppen. Hele 12 ferskvannssneglearter har tilhold i Østensjøvannet, noe som gjør den til en av de mest artsrike innsjøene i landet.

Storsalamander

KULTURHISTORIE

Området har en rik kulturhistorie med funn av økser fra steinalderen samt gravhauger og gårder fra jernalderen. Oldtidsveien på østsiden ligger på gamle, flotte tørrmurer. Vintertraséen ble på 1700-tallet benyttet til tømmertransport til Kristiania. Veien startet ved Enebakk kirke, gikk gjennom Østmarka, over Østensjøvannet og ned til byens trelasttomter på Sørenga.

I 1844 ble landets andre landbruksskole åpnet på Abildsø gård. Minna Wetlesen startet Europas første husholdningsskole for piker samme sted et par tiår senere. Både Abildsø gård og Østensjøgårdene med jordveiene er fredet av Riksantikvaren.

På 1800-tallet ble det drevet omfattende isskjæring på Østensjøvannet. Isen ble lagret og levert til bryggerier og forretninger for nedkjøling av varer vår og sommer.

FRILUFTSLIV OG UNDERVISNING

Byplanleggerne ville det slik at Østensjøvannet med omgivelser skulle tjene som friområde for alle drabantbyene rundt vannet, og beboerne her er storbrukere av området til tur og rekreasjon. Det er anlagt gangvei rundt vannet som benyttes flittig. Våtmarkssenteret på Bakkehavn betjener skoler og publikum, og gir god informasjon om naturverdiene i området. Ved utløpet av Smedbergbekken på vestsiden av vannet er det bygget et fugleskjul. Her kan man komme svært nær fuglene uten å forstyrre dem, og det er gode forhold for fotografering.

Abildsø, Bøler, Manglerud, Nøkle vann, Rustad og Østensjø skoler har alle adoptert sine deler av naturreservatet og miljøparken der de driver undervisning og bidrar med enkel skjøtsel. Alt fra barnehager til universiteter og høyskoler benytter området til naturfagundervisning og forskning.

SKJØTSEL I RESERVATET OG MILJØPARKEN

Forvaltningsplanen for Østensjøområdet miljøpark gir retningslinjer for skjøtsel rundt Østensjøvannet for å opprettholde og forbedre våtmarksnaturen. Bymiljøetaten har hovedansvaret for skjøtselen i miljøparken og Fylkesmannen/Statens naturoppsyn i naturreservatet. Østensjøvannets Venner utfører svært mye av skjøtselen i området på dugnad, som krattrydding, slått og bekjempelse av fremmede arter. Skolene i nærmiljøet hjelper til med å rydde vegetasjon. Hest, ku, sau og geit beiter i miljøparken og bidrar til å hindre gjengroing.

BESTEMMELSER FOR RESERVATET

Vis hensyn når du ferdes rundt Østensjøvannet! Vi er mange brukere, og naturen er sårbar. Bruk gangveien rundt vannet for å unngå slitasje og forstyrrelse av fuglelivet.

Innenfor reservatet gjelder følgende bestemmelser:

- All vegetasjon på land og i vann er fredet.
- Fugler og dyr, herunder egg, reir og unger, er fredet. Jakt er ikke tillatt.
- Fiske er kun tillatt i den perioden vannet er islagt.
- Hunder skal holdes i bånd hele året.
- Camping, teltslagning og bruk av kamouflasjeinnretninger for fotografering er ikke tillatt.
- Bruk av åpen ild er forbudt.
- Motorisert ferdsel til lands og til vanns er ikke tillatt (gjelder også bruk av modellfly/båt). Det er forbudt å bruke robåt, kano, seilbrett og liknende.

ØSTENSJØVANNET NATURE RESERVE

Welcome to Østensjøvannet! The nature reserve was created in 1992 to preserve the nutrient-rich lake with its wealth of varied flora and fauna. The Østensjøvannet lake and the area surrounding it offer a unique combination of highly diverse habitats, rich biodiversity and a landscape with an exciting cultural heritage. More than 200 bird species have been observed in the reserve, and the area is home to many species of insects and amphibians. You can also discover an abundance of rare plant species here.

Please note the following rules for conduct:

- All plant and animal life is protected.
- Leave no traces – do not leave garbage.
- Fishing is only permitted during the period when the lake is covered with ice.
- It is prohibited to camp – NO CAMPING.
- Motor traffic on land and on water is not permitted. Use of rowing boats, canoes, sailboards, etc., is prohibited.
- Lighting bonfires is prohibited.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2012. Utforming og tegninger: Trond Haugskott

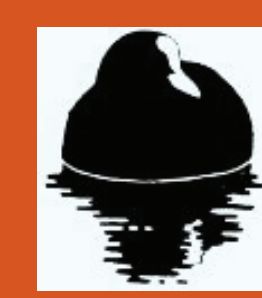
Fylkesmannen i Oslo og Akershus, postboks 8111 Dep., 0032 Oslo
Tlf: 22 00 35 00
www.fylkesmannen.no

Statens naturoppsyn Oslo
Tlf: 67 12 13 10
www.naturoppsyn.no

Oslo kommune - Bymiljøetaten, postboks 9336 Grønland, 0135 Oslo
Tlf: 23 48 20 30
www.bymiljoetaten.oslo.kommune.no

Østensjøvannets venner, postboks 77 Oppsal, 0619 Oslo
www.ostensjovannet.no